

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četr leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravnštvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odgovredi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravnštvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprte reklamacije so poštine proste.

Finančni načrt rešen.

Dunaj, 22. jan. 1914.

Tako zvani »mali« finančni načrt je z včerajšnjim glasovanjem v poslanski zbornici rešen. Žalibog je bilo zadnje glasovanje vse kaj drugega kakor častno za poslansko zbornico. Gosposka zbornica je diktirala, da morajo ljudje z dohodki od 1800 dalje plačati višji davek in ponižno so to sprejeli večinske stranke v družbi s socialnimi demokrati razum krščanskih socialistov v Slovenskem klubu. Stanek, zagrizen liberalen »agrarec«, somišljenski slovenske »neodvisne« kmečke stranke, je obstruiral za zvišanje davka kmetom.

Tako je liberalno prijateljstvo za kmeta, naj se imenuje liberalec, »neodvisen kmet« ali pa s pravim imenom. In Stanek so podpirali vsi liberalci brez izjeme in socialni demokrati. Bolje kvalificiran delavec, majhen uradnik, mali obrtnik, bo plačal odslej višji davek in za to se ima zahvaliti vsem liberalcem in socialnim demokratom v državnem zboru. Zares, krasni zastopniki ljudstva!

Edini, ki so stali kakor junaki za pravice in blagor ljudstva so bile izrazito krščanske slovanske in nemške stranke — če izvzamemo laško krščansko ljudsko stranko, ki je šla za večino — Slovenska ljudska stranka na celu vseh, nemški krščanski socialisti in katoliško narodni Čehi.

In pri tem je velik del slavnih gospode še snedel dano besedo, kajti predlog dr. Šusteršiča in tovarišev je bil vložen po dogovoru in v sporazumu z $\frac{2}{3}$ večino zbornice! Podpisali so klubovi načelniki imenom svojih strank in ti načelniki so poleg dr. Šusteršiča bili na celu predloge kot predlagatelji. A gospodje so zlomili dogovor in glasovali zoper svoj lastni predlog!

Med temi strankami se nahaja zlasti tudi klub, ki mu pripada poslanec Ljubljane dr. Ravnhar — mladočeški klub.

Zares, nelepo sliko nujajo ti ljudski prijatelji.

Državni zbor.

Dunaj, 23. jan. 1914.

Današnja seja je slabo obiskana. Polanci so že večinoma Dunaj zapustili. Bolj kot za stvari, ki so na dnevnem redu, se

zanimata zbornica za spravna pogajanja med Čehi in Nemci, ki so se zopet pričela. Ko se odobri učiteljska službena pragmatika, se prične razpravljati predloga

o obrtno pravnih predavanjih

na pravnih in na državnopravnih fakultetah. Po kratki razpravi (poročal je za obrtni odsek Einspinner) se predlog sprejme.

Živinoreja in vnovčenje živine.

Poslanec Povše poroča na to v imenu poljedelskega odseka o uporabi zakladov za pospeševanje živinoreje in za vnovčenje živine leta 1910 in 1911. Poročevalce obžaluje, ker se niti polovica v te namene razpoložljive vsove ni izdala. Umenov, ker je mobilizacija izpraznila drž. blagajne.

Poslanec Brenčič

je grajal, kako mačehovska ravnajo Nemci s Slovenci na Spod. Štajerskem in Koroškem s tem fondom in ga večinoma Nemci porabijo za Zgornjo in Srednjo Štajersko, Spodnje Štajerci pa ne dobjijo nič, kvečemu kakšno ogledano kost ali pa kakšnega slabega bika plemenjaka. Nasprotno si pa Nemci iz virov tega fonda svojo živinorejo izdatno zboljujejo. Poljedelsko ministrstvo je nastavilo posebne živinorejske nadzornike, kateri morajo po vseh krovovinah naše države nadzirati in polj. ministrstvu o tem poročati. Tudi za južne dežele naše monarhije je nastavljen en živinorejski nadzornik in sicer za Kranjsko, Goriško in Gradiško, kakor tudi za Istro in Dalmacijo, samo Spodnje Štajerci in Spodnje Korošči nimajo nobenega nadzornika. Ali ti deželi niste južno naše monarhije in ali se je od višjega mesta pozabilo na gmotno stanje in njih eksistence? Naše zahteve so: 1. V Mariboru samostojna kmetijska družba za Spod. Štajersko; podobno za Koroško. 2. V Mariboru osrednja zadruga za živinorejce, katera bo skrbela, da se po živinorejskih krajih ustanovijo živinorejske organizacije. 3. Za Spodnje Štajersko in Spodnje Koroško slovenski živinorejski nadzornik, kateri bi skupno z mariborskimi kmeti, družbo in živinor. zvezo izvrševal živinorejski program. Roko v roki bi se podpiralo tudi vnovčenje živine in v ta namen že v Mariboru deluje Osrednja zadruga za vnovčenje živine. Ob koncu govora je stavljal Brenčič resolucijo, v kateri vladu poziva, naj nastavi lastnega živinorejskega nadzornika, kateri mora živinorejski pro-

gram sestaviti, s katerim se bo živinoreja na Spodnje Štajerskem in slovenskem Koroškem sistematično pametno pospeševala.

Zastopnik poljedelskega ministrstva sekčni načelnik dr. pl. Ertl se zahvali v imenu zadržanega poljedelskega ministra za kritiko in izjavlji, da bo ministrstvo vpoštevalo izraženo želje in navodila. Ministrstvo bo nadaljevalo sporazumno s pričetimi interesi v posameznih deželah zapričeto akcijo in upa, da doseže uspehe, ki bodo zadovoljili in dvignili poljedelstvo. Vlada se svoje odgovornosti zaveda tako nasproti poljedelcem kakor tudi nasproti konsumentom.

Poročilo poljedelskega odseka se je vzel na znanje.

Zbornica nato v drugem in v tretjem branju odobri postavo, po kateri se podaljša sodstvo konzulatnih sodišč.

Vojaška uprava o samoumorih v armadi.

Minister za dejelno brambo pl. Georgi odgovarja na interpelacije, ki so se stavile radi samoumorov v armadi. V zadnjih desetih letih se je število samoumorov od 0,51 pomnožilo na 1,1 na tisoč mož v armadi, v dejelni brambi pa od 0,28 na 1,8 na tisoč mož. Pri dejelni brambi je zato več samoumorov, ker se je povisalo prezenčno stanje aktivnega moštva. Povzročali so samoumore nesrečne ljubezni, zmožnost duha ali duševne bolezni, dolgori, nezadovoljnost, rodbinske razmere ali pa bolezni. Tu ni mogoče ničesar ukeniti. Drugače pa je, če so samoumore povzročili nezadovoljstvo s službo, strah pred kaznijo in protipostavno obnašenje z možem, na kar je vojna uprava najostra. pazila. Zelo redki so samoumor, ki bi jih povzročilo nepostavno postopanje z možem od strani višjih in po tovarisih.

Seja se je zaključila ob 9. uri zvečer. Prihodnja seja se pismeno sklice. Predsedstvo sodi, da se sklice prihodnja seja dne 29. t. m., če bo proračunski odsek v torek ali sredo rešil začasni proračun.

Rane našega časa.

Nemški škofje, zbrani ob grobu svetega Bonifacija v Fuldi, so letos izdali kako pomenljivo skupno pastirsko pismo, v katerem odkrivajo najgloblje rane, katere je prizadalo človeštvo novodobno paganstvo.

Toda komaj so premeknili prve podpore, se je razlegel strašen tresk, skala je počila, začela se valiti, a skozi odprtine se je razlil plin s tako silo, da je bil po nekaj minutah izhod iz Jame že zaprt. Plin je zalil glavni hodnik in prišel po navzgor vodečih potih tudi na nadstropja. Nato se je začela silno valiti zemlja, ki je bila na kakih dvesto metrov razrita, udiranje zemlje je doseglo površje, odprlo se je veliko žrelo, iz nevidnih virov je vdarila vanj voda in ga napolnila prav do roba.

Jama »Božjega blagoslova« z nekaj stotinami delavcev zaprtih v njenih globinah je nehalta biti.

Kdor je to videl, je lahko znored.

Dan je bil zelo lep, solnce je prišlo na poldne, okolu so šumela drevesa Radohe, ko se je naenkrat ob nogah mlade žene odprla zemlja, pokazal se črn, strašen prepad, v globino so ropotajo rampe, vozički množice delavcev, a čez kratke čas je vse to izginilo kot kaka strašna prikazen, zalito od vseh strani v prepad vdarjajočo vodo.

Na dnu jame je nekaj stotin rudarjev v hodnikih, pri navzdol vodečih potih, tvořilo drug svet, svet podzemeljski. Jama »Božjega blagoslova«, ena manjših v nizini je dajala velikansk dobiček, radi lahko, s kakršno se je tu dobivalo oglje.

Toda na južozahodni strani, kjer je bil najdragocenejši sklad, je stala meja rudarskega prepovedanega sadu. Kolikorkrat so se tam lotili, tolikokrat se je pokazal najhujši sovražnik rudnika plin, imenovan pokačni, ker če se enkrat z veliko silo razlije po hodnikih rudnika, povzroči prepriči zraka in vzdigne prah.

Več let je bil mir, plin se ni pokazal, pozabilo se je na mejo, ki bi se jo ne smelo prestopiti. Nekega dne pa je zmanjkal lesa v jami. Sklenilo se je del stare jame oropati, to se pravi, vzeti od tam les, podpirajoči skale. Približali so se tudi onemu usodnemu nasipu

Uvodoma naglašajo, da jim v zadnjih časih prizadeva največjo skrb družina. Če je družina bolna, oboli cela država in potem narodu ne pomaga ne izobrazba, ne armada, ne velemoč. In danes je trenutek, ko morajo škofo nemškemu narodu s prekom reči: »Moje ljudstvo, tisti, ki te imenujejo srečno, ti lažej!«

Nemška družina, ki je svojčas po pravici slovela, postaja danes čedaljebolj nezgodovitna. Leta 1876. je v Nemčiji odpadlo na 1000 prebivalcev 42 rojstev, leta 1911. pa samo še 29. To pomeni v tej dobi 800 tisoč otrok manj! Število rojstev pa tako nagnjo pada, da prekaša Nemčija v zadnjem desetletju celo že Francijo in Belgijo.

Tisti, ki ta pojavi izvajajo samo iz neugodnih socialnih in gospodarskih razmer, draginje živil in stanovanj, itd., sami sebe slepijo. Nemški narod je prestal še veliko hujše čase kakor so današnji, ne da bi ushala njegova rodovitnost. In končno je padanje rojstev bolj posledica naraščajočega luksusa nego bede. Šele iz bogatih slojev se je to zlo zaneslo med revnejše. Res je, da socialno zlo padanje rojstev pospešuje, zlasti stanovanjska beda v velikih mestih, glavna krivda pa tiči v zločinski zlorabi zakona, v tem, da egoizem in poleplenos, bojanjen pred žrtvami in težavami, zavajača človeštvo do tega, da z umetnimi sredstvi onemogočuje plojenje. In če moderne razmere to zlo pospešujejo, ali niso ravno te razmere sad od Boga odpadke kulture? Hoteli so »življenje pospeševati«, pa življenje in resnici more, obsojajoč narod k počasnemu samoumoru! To je kuga, ki je sledila boju zoper krščanstvo in cerkev.

Potem ko so škofo opominjali krščanske zakonske, da radovljivo vzamejo naše dolžnosti svojega posvečenega stanu, se obračajo k mladinskemu vprašanju. Najprej obsojajo tiste matere, ki iz ničevih razlogov svojih otrok same ne hranijo in se pečajo potem z vprašanjem pojasnjavata spolni reči otrokom. Tu postavlja nemški škofje kot načelo, da naj se te reči mladini ne pojasnjujejo javno, v šoli in v mladinskih spisih, marveč od staršev in dušnega pastirja. Glavno pa je, da se otroci vzgajajo k sramežljivosti, da se navajajo na delo, na samopremagovanje in na pametno negovanje zdravja in telesa. Vse to pa ni nič brez verske vzgoje, ki ima vso dušo prekvasti.

Škofje opozarjajo nato na nevarnosti nenaravnstvenega berila, slabe družbe in kinematografa. Kinematograf ne slabi samo

LISTEK.

Nora Starka.

(Poljsko spisal And. Niemojewski.)

Divji, strašen obraz. Vedno namršene obrvi, temen pogled. Barva čela je medena, zagorelo je, pokrito z nesnago, polno brazd. Postava napol naga, odeta v umazanobarvno krilo. Na prsih je raztrgana srajca, nepreoblečena že šest let. Kdorkoli ta ženski strah sreča, se boječ umakne s poti. To je znana nora starka!

Zakaj stara? — Ha, tu časi hitro bežel! Šest let večkrat človeka spremeni v starca.

Vsek dan okoli poldne gre starka v tisto stran, kjer je Radoha. Čudno nemirna je tedaj. Dih hitro, nikogar okoli sebe ne vidi, žalostno gleda v daljo in začenja teči. Leti mimo stare Zigmuntove jame, izgine v Mrtvem gozdu in hiti potem ob Pšemši k nekdanjemu rudokopu »Božjega blagoslova«, ki je podoben danes kakemu globokemu kraterskemu žrelu, ki ga je zalašila voda. Ko se bliža temu kraterju, začenja gluho ječati, strašni njen obraz izraza velik strah, usta se krčevito pregibajo. Pade na kolena, pokrije obraz z rokami, kot bi se hotela tako opristiti kake prikazni, njen krik se razlega daleč, nazadnje se ihle skloni k zemlji, vedno tiše plače,

množice, na kar udarja voda. Strašen krik se razlega okoli. Z bolestnim krikom pada nora starka na zemljo, valja se, joka, joka vedno tiše, tiše dokler naposled ne zapri . . .

Kolikorkrat jo vidim na tem mestu, tolikokrat se hoče tudi meni zmešati misel v glavi.

Amerika — pisana mal!

Iz »Glasa Naroda« posnemamo naslednje podrobnosti o »dobrotah«, ki jih izseljenci uživajo od nove matere Amerike, pod katere okrilje mnogi tako brezumno hite. Če le mogoče, jih koj ob prihodu na »otok solza« — Ellis Island — neusmiljeno poženo nazaj, odkoder so prišli, ne meneč se za škodo in nesrečo, ki jo revezem s tem povzroči. Tako so pred Božičem kratkotomalo zavrnili deset Hrvatov in stiri Bošnjake, ki so se na parniku »Argentina« pripeljali v New York, češ, da ne bodo dobili dela. Vsi ti izseljeni so bili zdravi, močni ljudje in vsak je imel pri sebi nad 25 dollarjev in natancen naslov, kam potuje. Zastopnik avstr. parob. družbe se je takoj brzjavno obrnil na neko tvrdko v Miamisburgu O., če bi hotela sprejeti te izseljence na delo, in tvrdka je tudi takoj brzjavno odgovorila, da dotičniki lahko pri njej nemudoma stopijo v delo. Toda zmanj; izseljeniška komisija je ostala pri svojem odloku rekoč, da je v Ameriki delavcev že mnogo preveč. — Neka Ana Mu-

oči in pokvarja živcev, temuč tudi vso osebnost izpridi. Kar se tiče telovadbe, iger in sporta, se večkrat zelo greši s tem, da se pretirano goje, tako da si mlad človek dostikrat ne pokvari samo zdravja, ampak odvadi tudi resnega dela, je ves raztresen in zanemarja vzgojo svoje duše, namesto da bi si utrijeval voljo in značaj.

Fuldsko pastirsko pismo končno ostro obsoja moderno modo, ki se čisto vrača k paganskim navadam, saj je njen glavni namen počutnost dražiti, naj reče kdo v njeni opravičenje, karkoli hoče. To je hinavstvo! Sicer se ni toliko čuditi, če se v gotovih velikih središčih moderne razbrzdanosti take mode iznajdujejo in nosijo, neopravičljivo je, če krščanske žene to blaznost posnemajo!

Pastirsko pismo konča bistveno z stavkom: »Resnica je ta, da je najgloblji in zadnji vzrok tega obolenja človeške družbe verska mlačnost in propadanje krščanskega verskega mišljenja in življenja v širokih plasteh ljudstva.«

GENERALNI STRAJK V JUŽNI AFRIKI STRAT.

Južnoafriška vlada je generalnemu straju napravila konec z drakoničnimi sredstvi, ki jih nudi obsedno stanje. Odločilni udarec je prizadela gibanju s tem, da je zaprla vseh 56 delavskih voditeljev, za katere javni tožitelj predlaga smrtno obsobo, ker so pripravljali dinamitne napade na javne zgradbe: mostove, vojašnice itd. Aretacija se je izvršila na kratek način. Delavsko zbornico v Johannesburgu, v kateri so bili zbrani voditelji, je obdal na tisoče policajev in vojaške čete; na zbornico so namerili sedemfuntni top, nato pa oblegancem sporočili, da se tekmočetrt ure udado ali pa bo začel delovati top. Zbrani so se odločili za prvo; odprli so vrata in korakali na cesto, kjer so jih takoj obdali policajci in vojaki in jih odpreljali v ječo. Medpotoma so peli delavsko himno. Demonstracij ni bilo nobenih. Med aretiranci so se nahajali tudi glavni voditelji Bain, Crawford in Mason. Železniški strajk je strat. Pa tudi rudniški strajk je tako kot končan, ker je večina ruderjev začela zopet delati. V Kapstadtu so na javnem trgu aretirali tajnika in celokupno delavsko eksekutivo. V Oranju so proglašili aretacijo nad tam. voditeljem strajka Campbell Elstockom in Cruikshankom. Delavski poslanec Creswell je na delavstvo izdal oklic, v katerem je pozivlje, naj se ne da zapeljati k nasilnim sredstvom in izgredom, marveč naj se poslužuje le tihega odpora s tem, da ne prime za nobeno delo. Ne ve se še, ali bodo Creswella radi tega oklica postavili pred vojno sodišče ali pa bodo respektirali njegovo poslansko imuniteto.

NEMIRI OB ŽELEZNIČARSKI STAVKI NA PORTUGALSKEM.

Dinamit govor!

Milanski »Corriere« poroča iz Madrida, da so v Lizboni in v drugih portugalskih mestih izbruhnili veliki nemiri. Brzjavne proge so prekinjene. Z dinamitem so dolge železniške proge porušene. Brzjavni uradniki so potrli aparate in pobegnili, da jih niso mogli zapreti. Med Aveiro in Quitano so pognali z dinamitem železniško progo v zrak. Boje se, da izbruhne v celih Portugalskih vstaja.

eller se je s svojimi otroci pripeljala na parniku »President Grant«; namenjena je bila k svojemu bratu Johnn Reiss v New Yorku. Ko so jo vprišali po mōžu, je povestala, da pride v kratkem za njo, ker ima odslužiti še par mesecov vojaške službe. Komisija jo je z otroci poslala nazaj in bo morala cela družina v očetovem spremstvu še enkrat napraviti dolgo in dragovožno v Ameriko. — 17letnega Rubena Gerber so zavrnili, češ, da je preslabotnih kosti, v resnici je pa fant popolnoma normalne rasti. — Radi kratkovidnosti so deportirali 17letno Ethel Fried, ki je doslej vedno dobro videla in vidi tudi še sedaj. — Kako se godi izseljencem, ki so bili tako srečni, da so jih spustili v deželo, nam povedo telesne vesti: V Michiganu še vedno divja rudarska stavka; sam vladni komisar Densmore je izjavil, da je pravica na strani delavstva in da lastniki rogov niso modro postopali, ko so odklonili pogajanja z delavci. Voditelji ruderjev se posvetujejo, če bi ne kazalo proglašiti generalne rudarske stavke po celih Združenih državah. — V Black Diamond premogovnikih so varnostne naprave tako pomanjkljive, da se je nedavno v nekem rovu utrgal strop, o čemer je bilo več ruderjev mrtvih in težko poškodovanih. Zato je 840 ruderjev stopilo v štrajk. — V Indianopolisu štrajkajo mostni delavci. — Uprava Erie-železnice je odustila 6000 delavcev, ker so mnoge tovarne ob železnicu ustavile delo in zato na železnicu ni tovornega prometa. Iz istega vzroka so tudi mnoge druge železnice odustile na tisoče delavcev. Brez dela je nešteto tovarniških in železniških delav-

KORUPCIJA TUDI NA JAPONSKEM.

V Berolinu je stal pred sodiščem tedni stenotipist Karl Richter, obtožen, da je poizkusil izsiljevati in da je kradel. Richter je bil namreč nastavljen pri filialki tvrdke Siemens Schuckertwerke v Tokiu in si je prilastil zaupna pisma namenjena japonski mornariški upravi, da jih izrabiti proti tvrdki za izplačilo denarja. Iz teh pisem je razvidno, da je tvrdka zagotovila japonskemu admiralu Fujiju 3½% provizijo za dobave japonski mornarici. Pri narocih apparatov za brezično brzojavljene so pa 15% zaupne izdatke japonskemu uradništvu odračunali. Richter je bil obsojen v dveletni zapor in izgubi pet let državljanško pravico.

SPOPAD DELAVSTVA S POLICIJO V PETERBURGU.

19. t. m. so v Peterburgu pokopali nekega delavca. Policia je med pogrebom zaplenila rdeče trakove na rajnikovi krsti, a ko so delavci na pokopališču zapeli nek revolucionarni koral, je pričela policia pogrebce iz pokopališča izrivati. Ljudje so se razkropili a zopet okoli groba zbrali, kjer je hotel neki socialnodemokrati poslanec govoriti. Policia je pa poslanca, ko je nekaj besedi izpregovoril, aretilala in razgnala pogrebce s silo.

Na jugu.

Bolgarija se pripravlja.

Listi poročajo preko Bukarešta iz Sofije: Politične kroge v Sofiji zelo skrbi, ker se vojaške oblasti živahnogibljejo. V južnovzhodno Bulgarijo odpošiljajo zadnje dni močne vojaške oddelke. V Bukareštu sodijo, da so ti dogodki v zvezi s poročili o turško-bulgarski pogodbi, ki se officielno sicer dementira, a tajno le obstoja. Tudi za Makedonijo namenjene čete živahnogibljejo. Boje se, da spomladi izbruhne nova vojska.

Nova balkanska zveza?

Dne 28. t. m. pričakujejo Venizelosa v Peterburgu, odkoder odpotuje v Berolin. Sodijo, da ostane več dni tudi na Dunaju, v Bukarešti in v Belogradu. Ruski diplomatski krogi pripisujejo potovanje grškega ministrskega predsednika veliko važnost, ker pričakujejo, da se utrde zveze med Grško, Srbijo, Rumunijo in Črnogoro. Venizelos obvesti v Peterburgu Kokovceva o vseh podrobnostih nove balkanske zvezze, da si izposluje pritrilo Rusije.

Vojne ladje pred albanskim obrežjem.

Velesile trojnega sporazuma razpravljajo, če kaže odpeljati vojne ladje, ki bi opazovale obrežje Albanije. Francija resno ugovarja, češ, da bi to preveč stalo in da bi lahko povzročilo nove zapletljaje. Sicer pa polozja v Albaniji ne smatrajo več za vzmernljivega. Če bi bilo kljub temu potrebno, da se posreduje, bodo vse velesile posredovali. Kdaj da odpotuje princ Wied v Albanijo, še vedno ni znano. Grki dementirajo laško poročilo, da bi bili grški nojaki Korico in Kolonijo zapustili.

Napetost med Grki in Turki.

»Lokalanzeiger« poroča iz Aten, da križari grško torpedno brodovje okoli egejskega otočja, ker zbirajo Turki na obrežju pri Mali Aziji vojake. Grški ministrski predsednik Venizelos je popoldne 25. t. m. odpotoval iz Pariza v Berolin.

cev — sedaj v najhujši zimi. Pennsylvanska železnica je tudi ostalim delavcem v delavnicih znižala delavni čas od 50 na 40 tedenskih ur. Tudi rudniki so odpustili brez števila delavcev. — Ogrski notranji minister je že pred Božičem razposlal okrožnico na vse občine, v kateri svari prebivalstvo pred izseljevanjem v Ameriko. Naši ljudje pa naj bodo posvarjeni po ravnom navedenih dejstvih, da si vsak preje stokrat premisli, predno se napravi po srečo v Ameriko. Kako nemila je ondi človeku celo mrtva narava, nam z nova pričajo silni viharji, ki so minule dni divjali ob newyorški obali; hitrica je znašala 96 milj na uro. Škoda je velikanska; mnogi hoteli ob obrežju so se podrli, ostali so v poškodovanju. Po kleteh stoji voda. Ribiške koče je vihar odnesel. Ljudje so v smrtnem strahu bežali po ulicah in glasno prosili Boga, da bi prizanesel mestu. Železniške, brzjavne in telefonske zveze so mnogočokod pretrgane; del New Jersey Central železnice je pod vodo. Prizadeta je vse vzhodna obal, škoda znaša mnogo milijonov. — V mehikanski državi Šinaloa je zavladala taka beda, da stariši more svoje lastne otroke in jih jedo. Ljudje v strašni lakoti kar blazne; nekatere matere žrtvujejo same sebe, da otroci ne pomrjo gladu. Inžener Otto Hallmer, ki je te strašne razmere videl na lastne oči, je komaj ušel iz nesrečne dežele. S svojim spremstvom se je moral boriti z banditi na življenje in smrt. Nato so 23 dni potovali skozi puščave in se hranili z mesom mul, kač in prerijskih psov.

ccccccc

Razpust rumunskega parlamenta.

Rumunski ministrski predsednik je 24. t. m. prečital v senatu odlok, s katerim se razpušča parlament. Nove volitve so 28. februarje razpisane. Novi parlament se skliče 6. marca.

Srbija.

V Belgradu uradno dementirajo poročilo, da namerava kralj Peter odpotovati v Bukarešt. — Peterburški brzjavni urad poroča, da je ruski car izdal ukaz, ki podeljuje novorodenemu princu Vsevolodu Juvanoviču, vnuku srbskega kralja Petra, naslov visokost in določa ceremonial ob krstu, ob katerem bosta tudi car in carica navzoča. Kumoval bo car sam, botra bo velika kneginja Konstantinovna.

Volilni boj v Bolgariji.

Ministrski predsednik Radoslavov, finančni minister Tončev in bivši minister Genadijev so otvorili 25. t. m. volilni boj za sobranje. Odločno so naglašali, da vladani nameravala nove vojske izvzvati in da je prevzela državno krmilo v imenu miru in ostane zvesta miroljubnemu programu. Tudi bivši finančni minister Teodorov je govoril svojim volilcem in branil prejšnjo vlado proti napadom.

* * *

POLOŽAJ V ALBANIJI.

Velesile živahno razpravljajo o položaju v Albaniji. Neposredno še ne mislijo v Albaniji nastopiti, ker smatrajo, da je dolžna mednarodna kontrolna komisija v Valoni skrbiti za to, da se v Albaniji mir zagotovi. Demonstracija mednarodnega brodovja ob albanskih obalah bi ostala brezuspešna. Če bi se moral v Albaniji nastopiti, bi moral biti posredovanje mednarodno.

IZZET PAŠA O ALB. PRESTOLU.

Pariz. Pariški listi poročajo izjavo Izzet paše, da je bil pripravljen prevzeti albanski prestol, če se za to izreko vsi albanški notabli in če temu pritrdo vse velvlasti, to pa zato, da prinese svoji domovini, v kateri njegova rodbina živi že 500 let mir. On ni pustolovec in ne mara prelivanja krvi. Prepričan je, da je Albanija sposobna za samostojno državo pod vladanjem za katerega se izreče velika večina prebivalstva. Knez Wied gre nasproti veliki nevarnosti, ako se izkrca, ker je moħamedansko prebivalstvo v Albaniji zelo razburjeno.

STALIŠČE ITALIJE.

Rim. Italijanska vlada stoji glede na albansko vprašanje slejkoprej na stališču, da morajo v Albaniji, ako treba, intervenirati vse velesile skupno. Z Avstrijo samo Italija nikakor ne želi intervenirati, ker je njen največji interes ohraniti slogo vseh velesil. Res je, da italijanske in avstrijske ladje križarijo po albanskih vodah, toda v bližini se nahaja tudi nemška ladja, na Krfu angleške in francoske in zdi se celo, da tudi ena ruska.

ESSAD PAŠA KORAKA NAPREJ.

Ohrida. Essad paša koraka z deset tisoč ljudmi proti Korici in Argirokastru.

KEMAL BEG DEFINITIVNO DEMICIJONIRAL.

Dunaj. Albanska provizorična vlada je demicijonirala in posle izročila mednarodni kontrolni komisiji. Prejšnji ministri sicer ostanejo, dobre pa naslov generalnih ravnateljev. Ker je Essad paša izjavil, da bo tudi on odstopil, ako odstopi Kemal beg, se pričakuje tudi odstop Essad paše.

ALBANSKE SKRBI.

Pariz. V diplomatičnih krogih poročajo položaj v Albaniji velike skrbi. Najnovejše vesti poročajo, da je ondi položaj vedno resnejši. Tu se boje, da Turčija direktno poseže v abanske dogode. Mnenja so, da igra Essad paša s svojimi pogajanji z mednarodno komisijo neodkritosrčno igro.

INTERNATIONALNA DEMONSTRACIJA.

Dunaj. Pariški listi trdijo, da odpošlje Rusija na inicijativo Francije v albanske vode križarko »Oleg«, dočim tukajšnji krogi pravijo, da je internationalna brodovna akcija v Adriji nepotrebna.

TURŠKE IN GRŠKE PRIPRAVE.

Atene. Tu se vznemirjajo radi koncentracij turških čet v Mali Aziji. Turki zbirajo v Mali Aziji vsak dan večje čete. Nasproti Mitileni stoje trije pomnoženi bataljoni, v Alavaliju stoji 3000 mož, v Dikali 3000, v Pergamu pa 5000 mož.

Belgrad. Potniki iz Geogelija pripovedujejo, da Grki v Solunu izvršujejo velike vojaške priprave, pomnožujejo čete in zbirajo skladisca municije in hrane.

SRBSKO - BULGARSKO MEJNO VPRAŠANJE.

Belgrad. Srbsko - bulgarsko mejno vprašanje je rešeno na ta način, da se sporno ozemlje na enaka dela razdeli med obe državi.

Dnevne novice.

+ Pri občinskih volitvah trga Rajhenburg je zmagala Kmečka zveza v prvem in tretjem razredu.

— Naši listi na Štajerskem. Radi tiskarskega gibanja še naši listi: »Straža«, »Naš dom«, »Glasnik najsvetjejših src« in drugi listi, ki se tiskajo v tiskarni sv. Cirila v Mariboru, ne morejo iziti. Edino naš »Slov. Gospodar« še izhaja, sicer v skrčeni obliki. Tiska ga »Katoliška tiskarna« v Ljubljani. Prosimo naročnike omenjenih listov, da imajo potrpljenje.

— Tečaj. V Št. Jurju ob juž. žel. se vrši socialni tečaj v sredo, dne 28. jan. Začetek ob 8. uri. Prostor: Katoliški dom. Povabljeni so vse župnije: Št. Jurij, Slivnica, Dramlje, Št. Vid, Teharje, Ponikva, Kalobje itd. — Naslednji dan bo tečaj v Šmarju pri Jelšah pri Habjanu. — Dne 3. februarja bo tečaj v Žetalah pri Rogatcu.

— Sv. Florjan pod Bočem. Dne 2. februarja se bo pri nas ustanovila dekliška Marijina družba. Ob enem bo zborovanje dekliške in mladeničke zvezze. Govori dr. Hohnjec.

— Slov. Bistrica. Dne 8. februarja se bo pri nas občni zbor izobr. društva. Govori urednik Žebot.

— Vrantsko. Izobr. društvo ima svoj občni zbor dne 2. februarja po večernicah. Pridel!

— Rečica ob Savinji. Dne 1. in 2. februarja po večernicah priredi naše izobr. društvo veselico. Vrstijo se mladeniči in dekleta. Obiščite nas oba dneva sošedni in domačini. Za zabavo bo poskrbljeno. Dne 1. februarja predstavljamo vesloigrig »Čevljari«, 2. februarja igri: »Oh ta Polona« in »Prisiljen stan zaničevan«.

— Sv. Frančišek Ksaverij. Katol. bralno in izobr. društvo bo imelo občni zbor v nedeljo dne 1. februarja po večernicah pri Martinovcu. — Sledi kratka igra za ude vstopnine prosta.

— Žrečje.

— Iz deželne živinozdravniške službe. Ašistent dunajske živinozdravniške visoke šole Rudolf Verčnik je imenovan za živinozdravnika v Schladmingu. Za živinozdravnika v Ljubnem v Sav. dolini je imenovan Franc Baš, Franc Veble za Sevnico in Franc Lobnik za Vrasko.

— Gornja Radgona. Sodnik dr. Meschitz, proti kateremu sta se poslanca dr. Verstovšek in Roškar opetovano pritoževala, je disciplinarno kaznovan in bo kmalu prestavljen. Ljudstvo se bo oddahnilo. Nič pa se ne čudimo, da se je dr. Strelec, notar iz Ormoža, pred kratkim še vozil ranljivo v jutro iz gostiln v družbi z dr. Meschitzem, tem nasprotnikom slovenskega ljudstva v sladkem objemu.

— Kmetijska podružnica Sv. Jurij v Slov. goricah bo priredila tekom meseca februarja 1914 trdnevni kmetijski knjigovodstveni tečaj. Zato vabi svoje ude, kakov ude sosednih kmetijskih podružnic, da se tečaja udeležijo. Pogoji so: Udeleženci tečaja morajo biti posestniki, ali njih sinovi, posestnike, ali njih hčere. Prednost imajo tisti posestniki, ki že sedaj plačujejo osebno dohodnino, ali jo bodo v doglednem času plačevali. Zavežejo se, da v lastnem interesu skozi tri dni poslušajo poduk ozir. predavanje, od 8.—12. ure dopoldne in od 1. do pol 5. ure popoldne. Vsak udeleženec plača 2 K. za tiskovine in knjige, ki se pri tečaju rabijo. Kdor se hoče udeležiti tečaja, naj se oglasti pri kmetijski podružnici ustmeno ali pismeno, do konca januarja. Čas tečaja se bo oglašenim naznani pravočasno.

— Št. Vid pri Grobelnem. Dne 6. t. m. smo pokopali mlado 18letno deklico Rozo Žogan. Bolehala je več let na sušici — a bila je ves čas popolnoma udana v voljo božjo. Sveti ji večna lu!

— Umrla je v Mariboru gospa Franciška Scherbaum, lastnica umetnega mlina, pekarije in obširnih posestev. Rajna je bila vzgledna katoliška žena. Pogreb rajne je bil v četrtek popoldne. Vodil ga je sam knezoško eks. dr. Napotnik. Udeležba je bila ogromna. Rajna je bila članica katoliških društev ter velika dobrotnica revnej.

— Čudne razmere, ali pamet naših okrajnih glavarjev. Pri Sv. Trojici v Slov. goricah je nameraval nekdo otvoriti brezalkoholno gostilno. Med tem, ko se nemškutarjem pri otvoritvi šnopsarn gre s čudovito naglico na roko in šnopsarne rastejo pod Weissovo patronanco iz tal, kakor gobe po dežju, je mariborsko okrajno glavarstvo zavrnlo prisojno za brezalkoholno gostilno pri Sv. Trojici. Zakaj? Ker so tako nemškutarji želeli in ker g. pl. Weiss nemškutarje — ljubi in se jih tudi — boji.

— Slov. katol. izobr. društvo »Straža« na Dunaju si je za leto 1914 izvolilo slediči odbor: predsednik g. Ivan Kvas, podpredsednik g. Ivan Oražem, tajnik g. med. Josip Kos, tajn. nam. g. Anton Starčič, blagajnik g. Josip Kralj, blag. nam. Feliks Kodela, knjižničar g. phil. Mihail Plot, knjižničarj nam. g. Franc Bukšek, revizorja g. Albert Strahovnik in g. Frančiček Vrhovnik.

— Zaradi suma umora. V Zgornji Sveti Kungoti na Sp. Štajerskem so zaprli 23 let staro posestnikovo hčer Anamilio Kolmanič, ker se sumi, da je udeležena pri umoru svoje tovarišice Ivano Kovačič, s katero je imenovano dekle oktobra leta 1910 šlo v gozd na sprehod, pa so pozneje Ivano Kovačič našli v gozdu s prenezanim vratom in oropano. Oče Kolmaničevke in njen brat Franc sta bila že lani zaprta, ker leti sum tudi na nju. Izpočetka so mislili, da gre za samoumor.

— Iz zapora je pobegnil v Laškem trgu rudar Franc Nadrah, ki je bil zaprt, ker je v Dominikovi gostilni v Trbovljah ukradel 460 K.

— Poročil se je v Varaždinu Jožef Verhovšek, trgovec v Poljanah z gospo Ano Borčič roj. Novak, restavraterko v Varaždinu. — Gosp. Ulrik Pavlica, nadučitelj v Rihemberku se je poročil z gdčno Ludoviko Merkl in Rojana.

— Slov. Bistrica. Izobr. društvo ima dne 8. febr. po večernicah občni zbor. Govori urednik Žebot.

— Dobrna pri celju. Z novim letom je v našo Dobro märsikaj novega prislo. Nov gostilničar g. Apih je prevzel hotel »Union«, ki je slavnoznan še pod imenom hotel Orosel. Ta hotel je edina slovenska gostilna v naših toplicah in opozorimo domaćine, posebno topičarje, da ta hotel obiščijo. Potem smo dobili novo trgovino in sicer tudi edina slovenska na Dobri. Do zdaj smo bili navezani na edinoga trgovca Nemca. Od zdaj pa bodoemo svoj denar nesli naši vrli trgovski gospoj Pavli Zagažen roj. Brecelnik. Tretja novost je pa nov slovenski pek g. Ropau. Ta je prevzel parno pekarno naše posojilnice in jo vodi prav spremno. Torej res veseli pojav v naši od nemškutarje ogroženi Dobri! Še pred kratkim so se celo v posojilniških podjetjih šopirili naši seveda skriti nasprotniki, kajti pek in gostilničar sta bila nemškutarja. Dne 19. t. m. je začela naša šolska kuhična svoje blagodejno delovanje pod vodstvom gdčne učiteljice I. Levstik in pridne kuharice Neže Božnik. Letos je go-

spodična posebno veliko nabrala za kuhično. Prvi dan je 134 otrok dobilo toplo kosilce. Vsa čast gre pa za mladino tako skrbni občini in cerkveni oblasti, ki ljudstvo za šolsko kuhično vnema.

— Smrt koroškega domoljuba. Glinje, 25. januarja. Danes je umrl na Trati pri Glinjih v visoki starosti eden najuglednejših koroških rodoljubov g. Lovro Zablačan. Rajni je bil, dokler so mu moči dopuščale, duša narodnemu gibanju v Glinjih in daleč na okrog. Najpomembnejšo delo je bilo ustanovitev Hranilnice in posojilnice v Glinjih 1. 1889, kateri je bil načelnik od nje ustanovitev. Vsled svojih zaslug ga je imenovan domača občina častnim občanom. Pogreb se vrši dne 27. jan. t. l. ob 3. uri po-poldne.

— Mladost. Uredništvo lista »Mladost« nam poroča: Ker vsled tiskarske stavke tudi »Mladost« ne more iziti, prosimo vse naročnike, da potpre, dokler se razmere ne urede. Prva številka izide v februarju, druga in tretja pa skupaj v marcu, kar naj blagovolijo naročniki uvaže-vati.

— Tiskarsko gibanje. Z Dunaja poročajo: Vsled posredovanja predsednika socialno političnega oddelka trgovskega ministra dr. pl. Gasteigerja se je vršila konferenca zastopnikov tiskarskih pomočnikov. Posledica te konferenca je, da so sedaj tudi pomočniki pristali na to, naj posreduje nemški tarifni urad v Berolinu.

— Dvorni svetnik je postal višji deželno sodni svetnik graškega deželnega sodišča ob vpokojitvi, dr. Moric Hohenberger.

— Umrl je Gradcu vpokojeni general-major Viktor Tilschert. Rajnik je bil strokovnjak in pisatelj glede na vojaško tehnična vprašanja.

— Ker je napravil slabu kupčijo, se je obesil. V Lučah se je obesil 65letni posestnik Anton Prosek. Obesil se je na vratih sobe. Živel je v prav dobrih razmerah. Pred kratkim pa je prodal nekaj lesa, ker se mu je pa zdelo, da je napravil s prodajo slabu kupčijo, se je obesil.

— Dva dni je bil mrtev. 70letni posestnik Janez Leitner pri sv. Volbenku je pred nekaj dnevi zaspal in se ni zbudil dva dni. Ker ga domači niso mogli zbuditi, so poslali po cerkvenika, ki je tudi mrljški oglednik, in ta je konstatiral, da je mož res mrtev. Ker pa ob določeni uri ni bilo pogreba, je šel cerkvenik v hišo, kjer je bil mrljški. Kako pa se je prestrašil, ko je videl Leitnerja živega. Leitner je imel po dvadnevem spanju velikanski tek.

— Kongres avstrijskih trterejcov in kletarska razstava v Gorici. Od 7. do 12. septembra t. l. se bo v Gorici vršil 9. kongres avstrijskih trterejcov, združen s kletarsko razstavo. Dne 16. t. m. se je sešel v dvorani dež. zborna v Gorici pripravljalni odbor, ki mu je predsedoval dež. glavar proš Fajdutti. Namestnika je zastopal načelnik svetnik dr. Pipec, navzoči so bili razni dež. poslanci, trgovska zbornica, ravnatelj kmetijskega kemijskega poskuševališča dr. Ripper. Za častnega predsednika odbora je bil izvoljen namestnik Hohenlohe, za prvega predsednika pa dež. glavar Mons. dr. Fajdutti.

— Smrt v tujini. Iz Amerike poročajo:

Na pri delu dobljenih poškodbah je umrl v Frontenacu Kan. Martin Oplotnik, doma od Sv. Pavla na Spod. Štajerskem. — Ubil se je v Barbertonu O. Pavel Klimp iz Babnega polja pri Starem trgu. Šel je mirit rojaka, ki je pretepalo ženo, pri tem je pa padel in se ubil. — V Franklinu Kans. je umrla gospa Marija Štefančič. Zapušča šest nepreskrbljenih otrok. — V Clevelandu je umrla 60 let stara Veronika Kraintz, doma iz Loke pri Zidanem mostu. — Smrtno je zabolel v Taylor Springs rojak Mat. Dobrinci rojaka Pogačnika, doma iz Bistrice v Rožni dolini. — Na srčni kapi je umrl v Clevelandu 63-letni France Medved, doma iz novomeške okolice. — V Clevelandu je umrl 46 let stari France Skubi iz Stare vasi pri Grosupljju. — Na operaciji vsled slepičja je umrl v Pueblo Colo Jurij Kerin. — V Kanon City Colo je umrla gospa Marija Ločnikar roj. Čoš. — V Elyju je padlo drevo na rojaka Germana in ga ubilo. — V Elly Minn. so pokopali rojaka Franceta Lesarja, doma iz ribnjeke doline. — V Lowber Pa je umrla Lucija Zupančič roj. Heinšič, stara 45 let, doma iz Vukreda. — V Oberbrucku je umrl rojak Peter Istinič, doma iz Logatca.

— Ponesrečil se je mariborski stolni mestni vikar č. g. Franc Simonič. Šel je na sprehod na bližnjo Kalvarijo. Ker so stopnje zelo ledene in polzke, je padel tako nesrečno, da si je zlomil desno roko v ramu. Revez si ni mogel pomagati. Ko so ga našli, so ga prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer mu je primarij dr. Thalman prevezal roko. Kosti v rami so bile močno zlomljene. Sedaj leži č. g. vikar, ki je že tolkinom pomagal s svojim svetom do zdravja, doma. Zdravnik upajo, da bo bolnik moral delj časa čuvati postelj, predno bo ozdravil.

— Ponesrečil se je mariborski stolni mestni vikar č. g. Franc Simonič. Šel je na sprehod na bližnjo Kalvarijo. Ker so stopnje zelo ledene in polzke, je padel tako nesrečno, da si je zlomil desno roko v ramu. Revez si ni mogel pomagati. Ko so ga našli, so ga prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer mu je primarij dr. Thalman prevezal roko. Kosti v rami so bile močno zlomljene. Sedaj leži č. g. vikar, ki je že tolkinom pomagal s svojim svetom do zdravja, doma. Zdravnik upajo, da bo bolnik moral delj časa čuvati postelj, predno bo ozdravil.

— Proslava 500letnice ustoličenja zadnjega vojvoda korotanskega. Slovenska kršč. soc. zveza za Korosko je sklenila, da bo po celem slovenskem delu Koroske na najslovesnejši način praznovala jubilej ustoličenja zadnjega vojvode Koroskega.

— Poneverjenja v obč. blagajni v Brežicah. O brežiški obč. blagajni so že dalj časa šle govorice, da v njej ni vse v redu, a tajnik Schallon je znal odvrniti vsako revizijo. Sedaj je občina zašla v resne težave, zato so se poklicani činitelji končno resno odločili za revizijo. To je pa tajnika Schallona tako prestrašilo, da je nenadoma neznanokam izginil. Revizija je našla blagajno prazno in knjige v največjem neredu. Občina je oškodovana za mnogo tisočev, pa tudi zasebnikom je Schallon odnesel le-pe denarie.

— Zopet nečuven škandal v graškem anatomičnem zavedu. Poročali smo, da je bil 23. okt. lani obsojen v 14dnevni strogi zapor brivec Stocklass, ker je kupoval in prodajal kite, ki so mu jih prinašali uslužbeni graškega anatomičnega zavoda. Sedaj so pa odkrili, da je prodajal novi sluga patalogično-anatomičnega zavoda Valentijn Steinklauher zlate zobe, ki jih je mrljški vzel. Ni pa prodajal samo zlatih zob mrtvev, marveč tudi njih kite. Zadevo sledi dr. dr. Höpler.

— Zanimiva pravda radi razčlenjenja časti. Iz Celja se nam poroča: Tukajšnji trgovec Robert Zanger je bil radi nekega kupčiškega pisma, v katerem je imenika petrolejske prodaje »Avstria«, Ivana Mahorka, obdolžil, da je prelomil trgovsko solidarnost na polju petrolejske trgovine na škodo trgovcev in konsumentov, — od c. kr. okr. sodišča v Celju obsojen na 100 krov globe. Pri vzklicni razpravi, ki se je vršila 19. t. m. na okrožnem sodišču v Celju pod predsedstvom svetnika višjega deželnega sodišča gosp. Viscontija, se je ta izredno zanimivi in važni pravdní predmet temeljito pretresal. Obravnava, ki je trajala več ur, je končala s popolno oprostitvijo toženca Roberta Zangerja. S tem je ta pravda, ki je očvidno vzbujala največje zanimanje med spodnještajerskimi trgovskimi krogovi, — končnovljeno rešena.

— Iz Jeruzalema. Prof. dr. Lud. Reinprecht je imenovan za vice-rektorja v avstrijskem gospodarstvu. — To leto pride mnogo ljudskih karavan v Sv. deželo. Iz Avstrije: Tirolci, Poljaki in Hrvati. Moravci so odpovedali, ker ne morejo dobiti primerenega časa radi drugih karavan. — Za Veliko noč je napovedanih 14.000 Rusov.

— Prvi zrakoplov v Jeruzalemu. Aviatis Bonnier s tovarišem je na starega leta dan popoldne ob 4. uri srečno priletel iz Beyroutha v Jeruzalem. Obkrožil je место in se blizu kolodvora spustil na tla. Radovednost ljudstva je bila velikanska. Guverner je zrakeplovca in francoskega konzula povabil na obed. Odpolsala sta sv. Očetu udanostno brzovjako kot prva romarska-zrakoplovca. Zjutraj sta v spremstvu konzula obiskala božji grob in pobozno molila. Potem sta šla še na tempeljnove trge. Ob 9. uri zjutraj sta ob ogromni množici ljudstva, ki ju je navdušeno pozdravljalo zapustila Jeruzalem ter poletela proti Betlehemu in odondon v Egipt. Na večer sta dospeila v Kahiro.

— »Cerkveni Glasbenik« vsled tiskarskega gibanja najbrže ne bo mogel iziti ta mesec. Če ne bo šlo drugače, izide v februarju dvojna številka. Cenjeni naročniki naj blagovolijo to notico na znanje vzeti in naj »Cerkv. Glasbenik« pred 15. februarjem nikar ne reklamirajo.

— Naš novi dreadnought. V soboto v reški ladjedelnici v morje spuščeni dreadnought »Szent Istvan« je istega tipa kakor v jeseni leta 1912 v službo postavljeni in v eskadro uveščeni »Viribus unitis«. »Szent Istvan« bo imel 12—30'5 cm topov, 12 do 15 cm in 18 do 7 cm topov. Za izstreljevanje 53 centimeterskih torpedov bo imel ta velikan štiri lancirne cevi. Njegovi stroji proizvajajo 25.000 konjskih sil, katero dajo ladji dvajset in pol morskih milij hitrosti. »Szent Istvan« bo mogoče šele sredi junija prih. leta uvrstiti v eskadro, seveda če bo dobro šlo. Kakšno iznenadenje v ogrski ladjedelnici v Reki seveda tudi v tem oziru ni izključeno. To je pokazala dosedanja gradnja, da se na reško ladjedelnico ni zanesti. Vsekakor bomo imeli najbrže že v tržaški ladjedelnici superdreadnoughte v gradnji, med tem ko se bodo Ogri še s »Szent Istvanom« belili svoje glave.

— Oskrba na starost. 64letni Filip Fale je zmrznil na cesti pri Rojah. Cesta — oskrba na starost!

— Usmiljenka žrtev svojega poklica. V Varni je te dni na tifusu umrla sestra Jožefa, članica reda sv. Križa v Djakovu. Bolezen je nalezla pri strežbi bolnih vojakov. Pogreb je bil veličasten; udeležile so se ga vse oblasti in ogromno občinstva. »Mir« posvečuje pokojnici ganljiv nekrolog.

— Chile Punta Arenas, 15. dec. 1913. Odpotoval je proti slovenski domovini župnik in katehet tukajšnje trgovske šole g. Alojzij Dejak. Delal je mnoč na verskem

in socialnem polju, kar pričajo mnoga društva, katera je tu ustanovil. Gosp. Dejak bo med potom obiskal slovenske, oziroma hrvaške naselbine v Uruguayu in v Argentinu. Anton Ivančič, gojenec trgovske šole.

— Zadržane včiteljice. V Št. Ilju v Slov. goricah služuje na slovenski šoli učiteljica Roscher (Roškar). Nemški list »Grazer Volksblatt« poroča iz Maribora, da je ta učiteljica eden glavnih stebrov šentiljske protestantske v vsemenske agitacije. Poročilo tega lista je popolnoma resnično, v mnogih ozirih pa se premehko. Dasiravno le provizorično nastavljen, vendar stoji ta pristna Germanka na čelu lutrovški in švabski gonji. Sodeluje pri protestantskih in Südmarkinih prireditvah, a »najlepše« je njen »delo« v šentiljski slovenski šoli. Ona se ne ozira ne na učni red, ne na predpisane določbe, vse to je briša, ona vceplja nežni slov, deci strup protislovenski in protikatoliški v srce. In c. kr. okr. šolski nadzornik vsega tega ne vidi! Stariši, kaj recete pa Vi?

— Otrok se je zadavil s koščkom premoga. Včeraj ob pol 12. uri dopoldne se je zadavil s koščkom premoga poldrugo leto starci sinček železniške

Pazite na otroke. Triletni fantiček Simon Boh je 19. jan. t. l. pri Sv. Ožbolti ob Dravi, med tem ko staršev ni bilo v sobi, splezal na ognjišče, kjer je padel na razbeljeno ploščo. Ubogi otrok se je hudo ozgal. Radi pekočih ran na obrazu, trebuhi, rokah in podplatih, je 20. jan. v mariborski bolnišnici umrl. Starši se bodo še moraliz zavgorjati pred sodnijo.

Nepošten zavarovalni agent. V Mariboru so prijeli zavarovalnega agenta Alojzija Pliberška, ker je pri zavarovanju sleparil stranke.

Umrl je v Spodnji Polskavi goštinačar in posestnik Jožef Muršec, star 39 let.

Sv. Lovrenc na Drav. polju. Na svečino dne 2. februarja ima bralno društvo občini zbor s sledenčim sporedom: poročilo odbora, volitev odbora, potučni govor, deklamacije, petje, šaljivi prizor »Zdravnik in bolna žena«.

Zapuščina domoljuba. Te dni umrli dalmatinski rodoljub grof Manfred Borelli je zapustil »Hrvatskemu dobrodelnemu drušvu« v Zadru hišo, vredno 100.000 K.

Smrtna kosa. Iz Veliovca poročajo: Komendant na Reberci je 22. t. m. umrl. Pogreb bo v nedeljo. — V Gorici je umrla gospa Frančiška ud. Zottig roj. Princival, tačna višjega sodnega svetnika g. M. Rutarja.

II. Slovenska planinska veselica na Dunaju. Dunajska podružnica slov. planinskega društva priredi pod pokroviteljstvom eksk. Lavriča pl. Zaplaskega, c. i. kr. podmaršala v soboto dne 7. februarja 1914 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Češkega doma (shotel »Pošta« I. Drachengasse 3) svojo II. planinsko veselico. Vstopnina: za društvene člane in dijake 1 K 20 vin., za nečlane 2 K. Toaleta: turistovska, narodna ali promenadna. Planinske dekoracije, kranjske klobase, cviček, srečolov itd. — Pričakuje se mnogobroj. obisk, ker je čisti dobiček namenjen zakladu za zgradbo planinske koče v domovini.

HUDA ZIMA.

V Krkonoših na Češkem je več dni snežilo. Sneg leži meter visoko. Promet je zelo oviran in deloma nemogoč. Dva dečka sta zmrznila. V Odesi je divjal snežni vihar dva dni. Nasip novega pristanišča za izklađanje žita je vihar porušil. Parniki so morali v pristanišču ostati. Vlaki imajo velike zamude. V antwerpnskem pristanišču je radi zime promet nemogoč. V osmih dneh je v Antwerpnu 26 oseb zmrznilo.

Sodnik se zavzel za brezversivo.

«Reichspost» objavlja članek pod gojenjskim naslovom, ki dokazuje, kako da moramo katoličani paziti, da se ne žali po oblasteh katoličanstva. Gre za tale slučaj: Pri c. kr. okrajnem sodišču Floridsdorf je tožila neka šivila judovskega agenta Viljema Stromecka, ker jo je zapeljal pod pretezo, da jo poroči. Dve leti je živel z njo v divjem zakonu. Dva otroka je imel z njo, nato jo je pa zapustil. Ženska ga je tožila. Stromeck je pregovarjal, da naj postane brezverka, češ da se potem z njo poroči. Januarja je bil Stromeck in contumaciam obsojen v 14 dnevnih zapor, a razprava se je obnovila in pri ponovitvi razprave je izjavil Stromeck, da žensko poroči pod pogojem, da postane brezverka. Ženska je izjavila, da ne izpremeni svoje vere. Sodnik je pa nato obtoženca oprostil, češ da je voljan, da se poroči, a od njega se ne sme zahtevati, da vero izpremeni, marveč je v tem slučaju stvar matere, da odstrani zakonski zadržek po § 64. splošnega državljanškega zakona s tem, da postane brezverka. Ko je ženska odločno izjavila, da svoje vere ne izpremeni, je izrekel sodnik slediči nečuvani stavki: Aber in unserem Jahrhundert ist man doch über solche Dinge erhaben! (A v našem stoletju smo vendar že vzvišeni nad take stvari.) To je nečuvana žalitev katoličanstva in to tembolj, ker od juda niti pričakovale ni, da stori, kar je od ženske zahteval. Ali smo res že katoličani v Avstriji izpostavljeni sramotitvam v dvoranah, kjer se deli pravica? Floridsdorfska izzivajoča dogoda mora ogorčiti vsakega katoličana in to tembolj, ker ne bomo trpeli, da bi sodniki nagovarjali ljudi na odpoved od katoličanstva.

IZPREMEMBE V GENERALITETI.

Poveljnik graškega armadnega zborna postal armadni nadzornik.

Vpokojen je na lastno prošnjo armadni nadzornik general pehote Schoedler; za armadnega nadzornika je pa imenovan poveljnik 3. (graškega) armadnega zborna Ernest baron Leithner, za poveljnika graškega armadnega zborna je imenovan dosezanji poveljnik 6. pehotne divizije v Gradcu Emil Colerus pl. Geldern. Poveljnik 10. armadnega zborna v Przemyslu general pehote Henrik vitez pl. Falkenfeld je prideležen poveljstvu deželne brambe. Za poveljnika 10. armadnega zborna je imenovan

podmaršal Hugo Meixner pl. Zweierstamm, brat poveljnika armadnega zborna v Temešvaru.

PODKUPOVANJE OGRSKIH MINISTROV IN VELJAKOV.

Prometna banka je izdala za tajne namene, kakor se je svojcas poročalo, nad 2 milijona krov. Sedanji ogrski min. predsednik grof Tisza je vrnil 1,400.000 krov, kam je pa izginila ostala vsota, ni bilo jasno. »Az Est« pa zdaj poroča, da je dobil bivši minister Kristoffery 350.000 K, predsednik prometne akcijske družbe grof Kornysz 50.000 K, nastavnik predsednika budimpeštskega stavbnega sveta 100.000 K, njegov sin pa 150.000 K.

KRVAVA OBLETNICA RUSKE REVOLUCIJE L. 1905.

22. t. m. je delavstvo v Peterburgu stavkalo, da praznuje obletnico revolucije L. 1905. Do 1. ure popoldne je med 350.000 delavci tvornice zapustilo do 70.000 delavcev. Delavci so poizkušali tudi demonstrirati, a je demonstracije policija zadušila. Na Nevskem prospektu je policija streljala. Zaprtih je bilo 6 oseb.

Razne slvari.

Stoletnica smodke. Smodke so koncem L. 1813. uvedli francoski aristokratij; iz Pariza se je kmalu razširila po celi Evropi. Smodka se je tedaj smatrala za znak eleganca. Krog L. 1850. je bila smodka privileg bogatašev ter so na karikaturah slikali debele borzijance vedno s cigaro v ustih. Še le začasa Gambette, ki je bil hud kadilec cigar, se je cigara razširila med najširše ljudske sloje in postala »politična« t. j. smatrala se je za znak pripadništva k nasprotnikom cesarstva. Spomin na to je med Francozi še vedno živ in še danes imenujejo smodko »dar republike francoskemu narodu.«

Primojen svet. Pariški plesni učitelji že napovedujejo tanqu smrt in pravljajo nov ples, ki se imenuje Ta-Tao, je star že 6000 let in se še danes na Kitajskem pleše. Baje je dostojen, pa drugače precej originalen. Plesavec in plesavka se ne držita, ampak sta zmirej oddaljena drug od drugega in se samo priklanjata, poklekata, klecneta s koleni in se sploh zelo čudno obnašata. Vse je podobno nekaki promenadi po kitajski maniri. Plesavci večkrat stoe tudi na eni sami nogi kadar štorklja. Z ozirom na to, da je svet danes izredno neumen, ni dvoma, da bo kmalu vse plesalo Ta-tao.

Amerikanski in evropski socialni demokratije. Nemški državni poslanec in bivši predsednik nemškega državnega zborna, sodruž Scheidemann je napravil v Ameriko svoje »studijsko« potovanje, kakor svoj čas naš Etbin Kristan. Po Ameriki je prejel tudi predavanja proti odškodnini 60 dolarjev za vsako predavanje (300 krov)! Prav veliko veselja pa v Ameriki ni užil in se bo drugič gotovo premislil, še sploh kdaj v Ameriki svojo vedo ponujati. Amerikanski socialnodemokratični listi so namreč pisali o njem, »da se je treba tega ptiča varovati, ker je 19 dvajsetink njegovih govorov zlaganih.« Poleg tega so rekli o njem, da je »neumen, arogant in tripi na velikanski domišljiji«. Scheidemann pravi, da so ga sodruži v Ameriki »nesramno opljuvali«. Ej, ne bo še »nebes na zemlji«, dokler se bodo med brati take reči gode.

Zanimiva tiskarna. Med Avstralijo in Novo Zelandijo, pod 29. južne širine in 167° zapadne dolžine leži samoten otok, ki ga je leta 1774. odkril Cook. Na tem otoku se nahaja tiskarna, v kateri je lastnik, stavec, tiskar, knjigovec itd. vse ena sama oseba — in sicer Nemeč Henrik Menges. Ta mož je preje delal v »Heraldovi« tiskarni v New Yorku, kasneje se je pa vključal na neko ladjo, ki se je odpravila na lov na kite; tu se je seznanil s škofom Selwynom, ki ga je pregovoril, da je šel z njim na njegovo misijonsko postajo na navedenem otoku in začel ondi potom Guttenberge umetnosti širiti kulturo. Menges deluje sedaj ondi že 32 let. Mož je pravi čudovorec, saj stavi in tiska biblije, molitvenike, pesmarice, koledarje, brošure itd. v 21 jezikih! Izdaja tudi list »Melanesian Mission Press« ali v Mota-jeziku »O Sala U Surur«, ki pa izhaja samo dvakrat na leto. Mož ne gre nikamor drugače nego peš in sam pravi, da je tokom 25 let prehodil na otoku 80.000 angleških milij. Otok sam meri samo 413 km².

Čudne razmere v portugalski republiki. Homero Lencastres, ki je nedavno z osmimi svojimi tovariši pobegnil iz Portugalske, je v Ljubljani pred notarjem podal izjavo, da je kakor vse druge tudi zadnjo vstopil v Oporto povzročila vladu sama po svojih plačancih. Posredoval je policijski generalni komisar, ki je poskrbel za to, da je od vlade kupljeno orožje po ovinkih prislo v roke monarhistom. Potem je vladu seveda lahko hitro zadušila upor, ki ga je sama uprizorila. Homero Lencastres je bil

ves čas v službi prostozidarske vlade kot ovaduh; na njegove besede je bilo mnogo monarhistov zaprtih in obsojenih. Tudi sedanji proces proti monarhistom temelji izključno na Lencastrovih izjavah. Za svojo sramotno službo je bil sijajno plačan. A sedaj je konec njegove slave. Grofu Mangaldu se je posrečilo vse te grde vladne spletke proti monarhistom razkrinati, nakar je Lencastres pobegnil, iz ječe so pa izpustili nad 100 njegovih žrtev, ki so že od oktobra bile zaprite.

Cloveka ustrelil radi dveh divjih rac. V Bačini v Dalmaciji se je večja družba odpravila na lov na divje race. Padli sta dve raci, a ni se vedelo, kdo jih je zadel. Pobral jih je N. Tomašević, češ, da jih je on ustrelil, temu je pa nasprotoval Danko Kastić in trdil, da je race ustrelil on. Končno sta se dejanski spopadla; Tomašević je zgrabil svojo lovsko puško in ustrelil Kastića.

DR. KOROŠEC V DRŽ. ZBORU.

Dunaj. Zbornica je 22. t. m. resila predlogo učiteljski službeni pragmatiki. Dr. Korošec je obširno utemeljal svoj minoritni predlog, da se imajo centralne komisije za imenovanje profesorjev ozirati na narodnostne razmere. Odločno se je pritoževal, da vlada na eni strani Slovencem in Hrvatom ne daje srednjih šol, na drugi strani pa obstoječe smatra kot nemško narodno last, tako da se slovenski suplenti ne morejo nastavljati. To postopanje mora slovansko prebivalstvo na jugu razdražiti. Nato se je začela razprava o poročili o predlogi posl. Einspinnerja, da naj se na vsečilišču uvedejo predavanja o obrtnem pravu. V zbornici se je razdelilo poročilo o sklepih davčnega odseka glede olajšav pri hišnorazrednem davku. Odsek je vladno predlogo v marsičem izpremenil. — Prihodnja seja se pismeno skliče.

Zadnje vesti.

SANKCIJONIRANI IN OBJAVLJENI ZAKONI.

Dunaj. »Wiener Zeitung« objavlja danes novo k dakovu na žganje, naredbo o nadodatu na davek na žganje in novo uredbo odkazov iz državne blagajne deželnim fondom.

SLUŽBENA PRAGMATIKA.

Dunaj. Službeno pragmatiko, katero je cesar že sankcioniral, bo jutri »Wiener Zeitung« publicirala. Istočasno se urede nakazila za uradništvo od 1. dec. 1913, ker ima zakon učinkujoč moč od tega datuma dalje.

SIN BIVŠEGA TURŠKEGA ŠAJK UL IS-LAMA OBSOJEN NA SMRT.

Carigrad. Sin umrlega turškega Ul Is-lama državni svetnik Vuktar je bil radi skrivne na umoru šefket paše v kontumacijski obsojen na smrt.

POLOŽAJ NA PORTUGALSKEM.

Lizbona. Portugalska vlada se nahaja v hudiščih škripčih, ker se nahaja v ostrom sporu s senatom. Najbrž bo zbornico in senat za nedoločen čas poslala domov. Ministrski predsednik Costa je baje pripravljen odstopiti na korist svojemu prijatelju Machadu, ki je sedaj poslanik v Braziliju.

UPOR NA HAITI.

New-York. Po poročilih iz rta Haitit in v mestu Gonaives izbruhnil splošen upor, ki ga vodi bivši minister Zamora.

New-York. Združene države bodo nemudoma odredile vse, da zato upor na Haiti. Križarka »Montana« je odplula ponoči na Haiti. Ako bo trajal upor še dalje, bodo združene države prisilile Haiti, da ustavi obresti železniške obligacije, ki potečejo 1. februarja. Združene države ne bodo priznale upornikov, čeprav bi ti hoteli odstraniti sedanje vlado. V tem slučaju bo prišla na Haiti ameriška komisija, ki bo uredila razmere.

PRINC WIED IN SKRBI VELEVLA-STI.

Dunaj. »Neue Freie Presse« poroča, da Italija formira malo vojaški oddelek za Albanijo. Skoro gotovo je to

oddelek za spremljanje princa Wieda v Drač. V kratkem bodo končana pogajanja princa Wieda z vlastmi radi posojila. Princ Wied je od zahteve po generalni garanciji velevlasti odstopil. Ako pride princ Wied v Drač, pride tudi mednarodna kontrolna komisija.

IZMAIL KEMAL BEJ V NIZZI.

Valona. Bivši predsednik Izmail Kemal bej je odpotoval v Nizzo, kjer se nahaja njegova rodbina.

NADŠKOF V DRAČU PRI CESARJU.

Dunaj. Cesar je danes v avdijenci sprejet nadškofa iz Drača monsignora Bianchija.

DIPLOMATIČNI POLOŽAJ.

Sofia. Grška vlada je pomilostila vse Bulgarje, ki se nahajajo še v grških ječah. Vsled tega se bo diplomatsko razmerje med Grčijo in Bulgarijo zopet vpostavilo. Sploh se je položaj na Balkanu v zadnjem času znatno zboljšal. Bulgaria se načrtov Enver bega glede Soluna boji in zato ni misli zlepa na to, da bi se sklenila bulgarsko-turška konvencija. V Srbiji vlada zopet neko Bulgarom prijaznejše razpoložje. Na drugi strani pa se bosta sestala Paščić in Venizelos pri Sawovi v Peterburgu, kar bo sedanji položaj tudi zjasnilo.

SRSKE PRIPRAVE.

Belgrad. Srbska vlada je naročila na Francoskem 100.000 pušk.

KRALJ PETER DED.

Belgrad. Tu je velika radost, ker je edina hčerka kralja Petra, princezinja Helena, soprga ruskega kneza IV. Konstantinoviča Romanova, povila sina. Kralj Peter je tem povodom dodelil rodbinam ubogih rezervistov 10.000 dinarjev, za zavod v varstvo otrok, katerega protektorica je princezinja Helena, pa 5000 dinarjev.

TURSKI NOTRANJI MINISTER ZA MIR.

Carigrad. Turški notrani minister se je izjavil napram časnikarjem: Dementirate odločno vesti, da hoče Turčija kupiti nove bojne ladje. O tem ni govora. Nadškof »Osman« je kupila, ima tudi Grčija tako ladjo. Mi smo miroljubni. Neresnične so tudi vesti, da hoče Turčija napasti otoke in spomladni pričeti vojsko. Mi trdno upamo, da pride do direktne povravnave z Grčijo.

NOVE TRDNJAVE.

Sarajevo. Vojna uprava zgradi ob hercegovinski meji od Višegrada in Dolne Tuzle do Vareša trdnjave in bo za to že od letošnjih delegacij zahtevala 50 milijonov krov.

NADOMEŠTNA DEŽELBORSKA VOLETEV V KROMERIŽU.

Brno. V kromeriškem češkem mestnem volilnem okraju je bil